

Mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora o „Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća kojom se utemeljuje program Copernicus i poništava Uredba (EU) br. 911/2010”

COM(2013) 312 final – 2013/0164 (COD)

(2014/C 67/17)

Izvjestitelj: **Edgardo Maria IOZIA**

Dana 1. srpnja odnosno 6. rujna 2013. Europski parlament i Vijeće, sukladno članku 304. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, odlučili su savjetovati se s Europskim gospodarskim i socijalnim odborom o:

Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća kojom se utemeljuje program Copernicus i poništava Uredba (EU) br. 911/2010

COM(2013) 312 final – 2013/0164 (COD).

Stručna skupina za jedinstveno tržište, proizvodnju i potrošnju, odgovorna za pripremu rada Odbora o toj temi, usvojila je mišljenje dana 2. listopada 2013.

Europski gospodarski i socijalni odbor usvojio je mišljenje na 493. plenarnom zasjedanju održanom 16. i 17. listopada 2013. (sastanak od 16. listopada), s 144 glasa za, 1 protiv i 3 suzdržana.

1. Zaključci i preporuke

1.1 EGSO sa zadovoljstvom prihvaća prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća kojom se utemeljuje program Copernicus i poništava Uredba (EU) br. 911/2010, a koji je možda ipak stigao s godinom zakašnjenja u odnosu na optimalan razvoj programa koji je određen 2011. godine.

1.2 EGSO izražava posebno zadovoljstvo što su države članice i Europski parlament uvažili njegov čvrsti stav u korist uvrštavanja financiranja programa GMES, sada preimenovanog u Copernicus, u višegodišnji financijski okvir, omogućivši mu tako da se uistinu ostvari, usprkos nužnom smanjivanju sredstava u iznosu od 2 milijarde eura u odnosu na početna predviđanja. Takvo smanjenje sredstava moglo bi ugroziti čitavi program. Komisija je takvom radikalnom promjenom vlastitog uvjerenja pokazala svoju fleksibilnost.

1.3 EGSO potvrđuje svoju čvrstu i uvjerenu potporu svemirskim programima Europske unije Galileo i Copernicus – vodećim programima uključenim u projekt Obzor 2020., koji pokazuju sposobnost za inovaciju i razvoj tehnologije, omogućuju europskoj svemirskoj industriji da zadrži prevlast nad međunarodnim konkurentima te doprinose stvaranju ozračja povoljnog za razvoj visokokvalitetnih zanimanja temeljenih na znanju i istraživanju.

1.4 EGSO preporuča Komisiji, samo nekoliko mjeseci prije lansiranja prvog satelita konstelacije Sentinel, da jasno definira upravljanje programom Copernicus, jer u tom pogledu trenutno postoji još dosta nejasnoća. Po mišljenju EGSO-a, dva primarna

nositelja europske svemirske politike, ESA i Eumetsat, moraju biti jasno uključeni u proces upravljanja svemirskim i meteorološkim programima, kao i u složeno upravljanje programom. A to, pak, nije dovoljno očigledno iz uvodnih izjava Komisije. Članak 12. stavak 4. i 5. prijedloga uredbe morat će se izmijeniti na način da prijede iz uvjetnog oblika ("moći povjeriti") u izričan oblik ("povjerit će").

1.5 EGSO izražava svoje sumnje, kao i u mnogobrojnim prethodnim situacijama, zbog pribjegavanja delegiranim aktima koji ne odražavaju na ispravan način predviđanja UFEU-a u vezi prava na davanje ovlasti unutar ograničenog razdoblja i za aktivnosti koje nisu od ključnog značaja. Svi takvi delegirani akti moraju biti obrazloženi kako bi stvorili jasan referentni okvir za sve zainteresirane strane.

1.6 EGSO poziva na detaljnije određivanje ugovornih pravila koja će odrediti uvjete sudjelovanja tvrtki u aktivnostima predviđenim programom Copernicus. Pri određivanju tih pravila potrebno je povesti računa o zahtjevima malih i srednjih tvrtki u skladu s obvezama preuzetim s Aktom o malom poduzetništvu (SBA) i odredbama Akta o jedinstvenom tržištu (SMA) koje se odnose na razvoj unutarnjeg tržišta. Bit će vrlo važno izraditi jasan i stabilan pravni okvir za upravljanje privatnim ulaganjima.

1.7 EGSO se slaže s procjenom gospodarskog potencijala koji bi program Copernicus mogao ostvariti, kao i s njegovom usklađenošću s ciljevima strategije Europa 2020. te se nada brzom usvajanju ove Uredbe, kako bi se aktivnosti predviđene

višegodišnjim financijskim okvirom mogle pokrenuti počevši od siječnja 2014. Nada se da će podrška za daljnje usluge programa Copernicus biti znatno ojačana. Trenutno su navedene usluge dobro definirane u ciljevima ali ne i u instrumentima koji trebaju biti obuhvaćeni Uredbom, povjeravajući tako Komisiji određene odgovornosti.

1.8 EGSO smatra da je, zbog uključivanja što većeg broja tvrtki, od temeljne važnosti osigurati platformu koja bi omogućila učinkovito promoviranje ulaganja, zapošljavanja i razvoja. U tom pogledu, EGSO smatra neophodnim da pristup podacima postane otvoren i besplatan za sve europske pružatelje usluga i čvrsto podržava nužno otvaranje pregovora s trećim zemljama zbog uspostave režima potpunog reciprociteta s industrijama zemalja koje raspolažu podacima. U nedostatku takvih sporazuma, EGSO smatra da bi za industrije tih zemalja bilo prikladno uvesti sustav licenciranja, ograničavajući njihov pristup podacima iz programa Copernicus. Režim slobodnog pristupa treba biti zajamčen svim zemljama u razvoju i svim ostalim zemljama u slučaju izvanrednog stanja.

1.9 S obzirom na znatna financijska ulaganja i osjetljivost podataka, EGSO se slaže s time da bi Europska unija trebala preuzeti vlasništvo nad sustavom. Naglašava da u prijedlogu uredbe nisu precizirana sredstva, troškovi ni odgovornosti pri budućem upravljanju ili prijenosu vlasništva programa Copernicus. Također zahtijeva dodatna pojašnjenja u tom pogledu.

1.10 EGSO odlučno poziva sve institucije Europske unije, a posebice Europski parlament kojem preostaje tek nekoliko zasjedanja prije nadolazećih izbora, da što prije usvoje ovu Uredbu uz prihvaćanje predloženih poboljšanja, kako bi se moglo nastaviti s programom Copernicus. Ukoliko ova Uredba ne bude pravovremeno usvojena, postoji veliki i stvarni rizik od prestanka financiranja ovog programa.

2. Uvod

2.1 Ovom Uredbom stvara se zakonski okvir prikladan za upravljanje i za financiranje europskog programa za praćenje Zemlje - GMES (globalno praćenje okoliša i sigurnosti), u njegovoj novoj operativnoj fazi, od 2014. nadalje. Da bi se to postiglo, ukida se Uredba (EU) br. 911/2010 kojom se program utemeljio i koja ostaje na snazi do završetka 2013.

2.2 Programu GMES i službeno se, putem ove Uredbe, naziv mijenja u Copernicus.

2.3 S obzirom na Ugovor o funkcioniranju Europske unije, s naglaskom na članak 189., prijedlog nove uredbe Europskog parlamenta i Vijeća, odnosi se na sljedeće točke:

1) promjena naziva programa u Copernicus;

2) upravljanje operativnom fazom GMES-a uz mogućnost da Komisija povjerava zadatke određenim izvršiteljima;

3) financiranje za razdoblje 2014. - 2020.

2.4 Kao što je sažeto u priopćenju, "program Copernicus strukturiran je kroz šest usluga: praćenje mora, atmosfere, zemlje i klimatskih promjena, kao i potpora hitnim i sigurnosnim službama. Copernicus se služi podacima sa satelita i senzora koji su smješteni "in situ" poput plutača, zračnih balona i senzora kako bi pribavio pravodobne i pouzdane informacije korisne, na primjer, za poljoprivredu ili ribolov, za korištenje tla i za urbano planiranje, borbu protiv šumskih požara, reagiranje na katastrofe, pomorski promet i praćenje atmosferskog zagađenja. Osim toga, Copernicus pridonosi gospodarskoj stabilnosti i rastu potičući komercijalne aplikacije (takozvane naknadne usluge) u različitim sektorima putem potpunog i otvorenog pristupa podacima te zahvaljujući informatičkim proizvodima. Također, radi se o jednom od programa koje treba ostvariti unutar strategije Europa 2020. za inteligentan, održiv i uključiv rast, i koji je, s obzirom na prednosti koje ima za mnogobrojne politike Unije, uključen u inicijativu 'industrijska politika' strategije Europa 2020."

2.5 Ulaganja u svemirsku strukturu do danas iznose otprilike 3,2 milijarde eura koje je u većem dijelu financirala ESA, (preko 60 %), te fondovi EU-a (otprilike 30 %), kroz Sedmi okvirni program (FP7).

2.6 Financiranje operativne faze, koja podrazumijeva korištenje podataka i obnovu svemirske infrastrukture, ne može biti stavljeno na teret pojedinačnim državama članicama zbog visine troškova koje treba podmiriti. EU, dakle, putem ove Uredbe, prihvaća odgovornost za operativnu fazu programa Copernicus/GMES i teret njezina financiranja u iznosu od 3 786 milijuna eura (po procjeni iz 2011.)

2.7 U priopćenju *Proračun za strategiju Europa 2020*. [COM(2011.) 500 final od 29. lipnja 2011.] Komisija predlaže da se financiranje GMES-a isključi iz višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2014.- 2020.

2.8 EGSO izražava svoje nedvosmisleno protivljenje takvom prijedlogu Komisije da se financiranje nužno za razvoj i dovršenje programa GMES povjeri nekom vanjskom ad hoc fondu ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ SL C 299 od 14. listopada 2012, str. 72.

2.9 Taj prvi prijedlog o vanjskom financiranju Parlament je, dakle, odbio putem Rezolucije P7_TA(2012.)0062 od 16. veljače 2012. U zaključcima Europskog vijeća od 7. i 8. veljače 2013. na temu višegodišnjeg financijskog okvira (MFF) predviđa se financiranje programa u sklopu podnaslova 1.a s maksimalnim troškovima od 3 786 milijuna eura (po procjeni iz 2011.) što je potrebno odrediti uredbom MFF-a.

2.10 Nacionalne svemirske agencije također su se opskrбиле sustavima za promatranje Zemlje. Komisija u svom priopćenju napominje da te agencije ipak nisu uspjele pronaći način za međusobnu suradnju u smislu financiranja dugotrajnih operativnih programa za praćenje okoliša. Nužno je i od ključne važnosti nastaviti s takvim promatranjima uzimajući u obzir rastući politički pritisak koji se vrši na tijela javne vlasti kako bi usvojila upućene odluke u sektorima koji se tiču okoliša, sigurnosti i klimatskih promjena, te nužnost poštivanja međudržavnih sporazuma.

3. Opće napomene

3.1 Svemirsku strukturu za Copernicus/GMES ESA je razvijala od 2005. do danas, kroz samostalno financiranje u iznosu od gotovo 2 milijarde eura, uz podršku fondova EU-a za temu „Svemir“ Sedmog okvirnog programa te fondova za početnu operativnost s još otprilike milijardu eura, tako da je do danas potrošeno ili se do kraja 2013. planira potrošiti sveukupno 3 milijarde eura.

3.2 U uvodnoj izjavi 17. zapaža se da, s obzirom na opsežnost programa, njegovo provođenje treba dodijeliti onim tijelima koja su za to stručno i tehnološki osposobljena, a neka od njih se navode u sljedećoj točki (18). Za uspješno provođenje operativne faze, nužno je, dakle, u dogovorima vezanim uz upravljanje koje ova Uredba podupire, voditi računa o stvarnim kapacitetima koji su trenutačno na raspolaganju u europskom sektoru satelita i o korištenju podataka koji se pomoću njih dobivaju. Točka (18) ne navodi dva glavna sudionika u europskom sektoru satelita, koji raspolažu kapacitetima za planiranje, provođenje i upravljanje, a to su ESA i Eumetsat.

4. Posebne napomene

4.1 U svemirskom sektoru, neke od europskih država okupljene su u dvije velike organizacije, ESA i Eumetsat. ESA, koja raspolaže proračunom od preko 4 milijarde eura godišnje i s 2 250 zaposlenih (2011.) razvila je i koristi niz važnih satelita za razvoj okoliša (ERS, Envisat, Cryosat, SMOS, GOCE, SWARM) te europske meteorološke satelite Meteosat, Meteosat Second Generation i Met-OP. ESA također arhivira i distribuira podatke koji potječu iz dugog niza misija drugih partnera (*third party missions*). Eumetsat, europska organizacija za korištenje meteoroloških satelita, s godišnjim proračunom od otprilike 300 milijuna eura i 280 zaposlenih (2011.), obrađuje i distribuira meteorološke podatke.

4.2 Uz ove dvije velike organizacije, postoje i druge agencije Europske unije uključene u europsku svemirsku politiku, kao što je navedeno u tablici (2).

Agencija	Glavne aktivnosti	Proračun i osoblje (2007.)
Agencija za europski GNSS (GSA)	Upravljanje europskim programima za satelitsku navigaciju (npr. Galileo)	5,4 milijuna (2009.) - 50 zaposlenih
Satelitski centar Europske unije (EUSC)	Podrška EU-u za analizu satelitskih snimki	16 milijuna (2011.) - 100 zaposlenih
Europska agencija za okoliš (EEA)	Integracija pitanja vezanih za okoliš u gospodarske politike	41 milijun (2012.) - 220 zaposlenih
Europska agencija za pomorsku sigurnost (EMSA)	Znanstvena i tehnička pomoć u razvoju zakona EU-a o pomorskoj sigurnosti i onečišćenju	54 milijuna (2010.) - 200 zaposlenih
FRONTEX	Operativno usklađivanje država članica za sigurnost granica	22 milijuna (+ 13 milijuna u pričuvu) - 170 zaposlenih
Europska agencija za obranu (AED)	Suradnja u pitanjima kapaciteta obrane i naoružanja	31 milijun (2010.) - 100 zaposlenih
Europsko istraživačko vijeće (CER)	Dio je FP7. Podrška europskom znanstvenom istraživanju i izvrsnosti	32 milijuna (2009.) - 220 zaposlenih
Izvršna agencija za istraživanje (REA)	Procjena i upravljanje mnogim programima FP7	31 milijun (2009.) - 349 zaposlenih

4.3 Gore navedene brojke daju pregled postojećih operativnih kapaciteta na području upotrebe satelita u agencijama Europske unije, u ESA-i i u Eumetsatu. Prilikom procjenjivanja programskih zahtjeva, Komisija treba uzeti u obzir čitav niz resursa i stručnih sposobnosti.

4.4 U uvodu, točka (18), ESA i Eumetsat nisu jasno navedene među sudionicima koji će provoditi program Copernicus. EGSO smatra da ih je, s obzirom na sljedeći članak 11., nužno spomenuti.

4.5 Članak 12. stavak 4. i 5. prijedloga Uredbe morat će se izmijeniti na način da prijede iz uvjetnog oblika ("moći prenijeti") u izričan oblik ("prenijet će").

(2) Izvor: PACT - European Affairs

4.6 Komisija u članku 2. stavka 2. točke (b), i stavka 4. točke (b) navodi povećanje gospodarskog rasta i broja radnih mjesta kao neke od glavnih ciljeva programa Copernicus.

4.7 EGSO se slaže s ovim navodima ali također zahtijeva planiranje određenih i ciljanih inicijativa za njihovo ostvarenje. Ovo se posebice odnosi na nužne i konkretne mjere (*downstreaming*) koje će odrediti dodatnu vrijednost daljnjih proizvodnih aktivnosti. Aktivnosti poput širenja i poticanja razvoja mogućih primjena podataka iz sustava, kao i podizanje svijesti o mogućnostima programa Copernicus, neophodne su mjere koje bi trebale biti obuhvaćene ovom Uredbom, s izričitim osvrtom na aktivnosti koje treba pokrenuti kako bi se ostvarili navedeni ciljevi.

Bruxelles, 16. listopada 2013.

Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Henri MALOSSE
